

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.004
У Київському університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук,
професору
професору кафедри дошкільної
освіти
Педагогічного інституту
Пономаренко Тетяні Олександрівні

Відгук

офіційного опонента **Савченко Регіни Анатоліївни**, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені академіка Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова на дисертаційну роботу **Новоселецької Ірини Едуардівни «Розвиток художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва»**, подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта /Педагогіка за спеціальністю – 012 – Дошкільна освіта.

1. Актуальність теми дослідження. Важливість естетичного навчання дітей дошкільного віку визначається на законодавчому рівні нашої держави. Згідно Закону України «Про дошкільну освіту», Державного стандарту дошкільної освіти, формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей та набуття нею соціального досвіду – є основними напрямками функціонування дошкільної освіти.

У руслі загальноприйнятого в Україні компетентнісного підходу до навчання, Базовий компонент, що є Державним стандартом дошкільної освіти, передбачає розвиток компетентностей дошкільників, серед яких чинне місце належить мистецькій компетентності. Відповідно до неї

завданнями мистецької освіти є: пробудження інтересу дітей до мистецтва, залучення вихованців до художньо-творчої діяльності в різних видах мистецтва, розвиток загальних і художніх здібностей дітей, формування універсальних якостей творчої особистості.

Початковим рівнем спеціальної мистецької освіти дітей дошкільного віку є школи естетичного виховання, мистецтв, музична, художня тощо, де художньо-творча діяльність виступає як провідний спосіб естетичного навчання, виховання та розвитку дошкільників.

У цьому зв'язку актуальність запропонованої теми не викликає сумніву. І розгляд теми дисертації Новоселецької І.Е. «Розвиток художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва» є своєчасним науковим дослідженням для сучасної педагогічної науки.

У роботі здобувачка зосереджує увагу на вирішення низки питань, серед яких особливе місце посідає подолання суперечностей: між потребою практики в розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку і недостатньою розробленістю даної проблеми в практиці мистецької освіти; між комплексним характером розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку та відсутністю взаємозв'язку між змістом та формами організації різних видів творчості дітей у практиці організації мистецької освіти; між необхідністю врахування особливостей розвитку художньо-творчих здібностей дітей дошкільного віку в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах засобами мистецтва та потребою перебудови освітнього процесу в них.

Виявлені суперечності дозволили автору сформулювати проблему дослідження, і визначитись з вибором віку дітей – було обрано середній дошкільний вік, бо, на думку автора, саме діти п'ятого року життя психологічно готові до взаємодії та співпраці з дорослими, які залишають їх до художньо-творчої активності.

Тому тема дисертаційної роботи «Розвиток художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва» набирає важливості

і є актуальною, що підтверджується її ґрунтовним теоретичним, методологічним та емпіричним наповненням, впровадженням результатів в освітній процес українських дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), а також апробацією на вітчизняних, зарубіжних наукових заходах.

2. Ступінь обґрутованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, висновки і результати, які представлено в дисертації Новоселецької І.Е. слід оцінити як теоретично, методично й емпірично обґрунтовані й достовірні. Здобувачем опрацьовано значну кількість літератури (205 найменувань джерел), що підтверджується цитатами з авторитетних вітчизняних та зарубіжних джерел, які відображають сучасну точку зору на досліджену проблему; окреслено позиції щодо наукової новизни дисертації; доведено доцільність використаних теоретичних та емпіричних методів дослідження, результати яких довели ефективність запропонованої методики розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва.

Тема розкрита, завдання виконано, обґрунтованість і достовірність результатів дисертації підтверджується їх успішною апробацією на міжнародних і вітчизняних конференціях.

3. Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів рецензованого дослідження полягають у тому, що: *вперше*: визначено сутність, структуру, критерії, показники та рівні розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя в початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладах; доведено вплив мистецтва на загальний художньо-творчий розвиток дітей п'ятого року життя; визначено особливості сприйняття різних видів мистецтва дітьми п'ятого року життя; розроблено методику розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва; уточнено сутність поняття «художньо-творчі здібності» стосовно дітей дошкільного віку; подального розвитку набув інтегративний підхід до

художньо-творчого розвитку дітей дошкільного віку.

4. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих публікаціях, зарахованих за темою дисертації.

Основні теоретичні положення дисертаційного дослідження, результати та висновки висвітлені в 8 публікаціях автора, з яких 7 – одноосібні, 1 – у співавторстві: 1 стаття – в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, 2 статті – в наукових фахових виданнях України з присвоєнням категорії «Б», 5 статей – в інших наукових та науково-педагогічних виданнях.

Особистий внесок здобувача в статті у співавторстві з Г.Беленькою «Розвиток художньо-творчих здібностей дітей 5-го року життя: критерії та показники»: автору належить опис важливості місця творчості у житті дитини чотирирічного віку, означено практичне застосування критеріїв та показників розвитку художньо-творчих здібностей у роботі з дітьми, а також описано методику діагностування дітей за визначеними критеріями розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя.

5. Практична значущість дослідження визначається можливістю застосування отриманих у ході дослідження наукових результатів в освітньому процесі початкових спеціалізованих мистецьких навчальних закладів, як-от: розроблено зміст та алгоритми проведення дидактичних ігор для дітей п'ятого року життя («Ланцюжок характеристик», «Екскурсовод», «Знайди друга»); розроблено календарно-тематичне планування щодо застосування експериментальної методики розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя в групах розвитку дітей дошкільного віку Київської дитячої Академії мистецтв імені М. І. Чембержі; презентовано методику розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва під час річної педагогічної практики модулю

«Позашкільні заклади освіти» студентів 4-го курсу зі спеціальності 012 Дошкільна освіта; презентовано розробку виховного заходу з теми «Використання картин видатних художників у роботі з дітьми дошкільного віку» для студентів 4-го курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта, що впроваджувався в позаудиторній роботі студентів; модифіковано робочу програму навчальної дисципліни «Методика викладання фахових дисциплін» Змістовий модуль 6. Викладання курсу «Арт-освіта дітей дошкільного віку» в напрямі розширення уявлень майбутніх педагогів про місце творів класичного й сучасного українського та світового образотворчого мистецтва в розвитку творчої особистості, починаючи з дошкільного віку.

6.Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Позитивно оцінюючи, в цілому, дисертаційне дослідження Новоселецької І.Е., слід висловити наступні зауваження та побажання:

1.У науковому апараті дисертації недостатня теоретико-методологічна обґрунтованість вихідних положень дослідження, а саме:

- базового компонента дошкільної освіти – мистецької компетентності дітей п'ятого року життя;
- педагогічних принципів розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року (епізодично перераховуються принципи художньо-творчого розвитку (мистецька інтеграція, естетичне зображення, розвиток творчого потенціалу дитини) лише у Висновках до 2 розділу на с.137 рукопису дисертації;
- умов розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року засобами образотворчого та музичного мистецтва.

2. На с. 98 подається класифікація принципів креативності. Термін креативність зустрічається у дисертації вперше, тому не зрозуміло, чи ототожнює автор поняття «креативність» і «художньо-творчі здібності» ?

3. На с.173 у Загальних висновках автор перелічує вимоги, якими він

керувався при підборі творів мистецтва для дітей п'ятого року життя. Серед яких відсутній важливий принцип доступності, що спирається на життєвий досвід дітей середнього дошкільного віку.

4. В дисертації необхідно було б наголосити, що твори мистецтва, які використовувалися в експериментально-дослідної роботі з дошкільниками на заняттях загальноосвітнього циклу – «Дитина у природному довкіллі», «Мовлення дитини», у повсякденній діяльності, були складнішими тих, що вивчалися на заняттях мистецького циклу – «Музика і співи», «Образотворче мистецтво», тому виконували роль емоційного фону.

5. На сс. 119, 125, 158 та ін. автор пропонує дошкільникам п'ятого року життя картини художників; на сс. 125, 132 та ін. – твори музичного мистецтва. Водночас у тексті дисертації відсутня педагогічна характеристика доцільності сприймання цих та інших творів мистецтва, що вивчаються дошкільниками, яка має містити в собі короткі відомості про митця, пояснення змісту твору і очікуваних емоцій та запитань дітей.

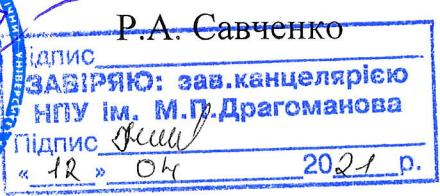
6. З тексту дисертаційного дослідження не прослідковується творча співпраця педагога загальноосвітнього циклу з музичним керівником та педагогом образотворчої діяльності.

7. Загальна оцінка дисертації

В своїй роботі здобувачка ґрунтовно проаналізувала означену проблему, опрацювавши достатню кількість наукових джерел з теми дослідження, теоретично узагальнивши та запропонувавши авторську методику розвитку художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва. Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертації, обґрунтованість і достовірність отриманих результатів та їх практичну значущість, вважаємо, що дисертація Новоселецької І.Е. «Розвиток художньо-творчих здібностей дітей п'ятого року життя засобами мистецтва», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта /Педагогіка за спеціальністю – 012 – Дошкільна освіта, є актуальним,

самостійним завершеним науковим дослідженням, відповідає вимогам пунктів 10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 6 березня 2019 р. (зі змінами) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами), а її автор Новоселецька І. Е, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
музичної освіти, хорового співу і диригування
Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова

Рішення освітійного комітета обрелено.
Голоса сукупізованої вченії ради.
ДФ 26.133.004

20.04.2021 р.

T.O. Dragomorchenko